

Standardy Ochrony Małoletnich

w Szkole Podstawowej nr 74 im. Mikołaja Kopernika w Poznaniu

*Zgodnie z Ustawą z dnia 13 maja 2016 roku o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością
na tle seksualnym i ochronie małoletnich – art 22b i następne tj. Dz.U. 2023 poz. 1304*

Spis treści

Preambuła

1. Objasnienie pojęć
2. Personel
3. Kodeks Bezpiecznych Relacji
4. Procedury interwencji
5. Bezpieczne korzystanie z Internetu
6. Ochrona wizerunku i danych osobowych dzieci
7. Monitorowanie
8. Sposób informowania rodziców i dzieci

Spis załączników

Załącznik 1. Wersja skrócona POM (dla klas 1-4)

Załącznik 2. Wersja skrócona POM (dla klas 5-8)

Załącznik 3. Karta interwencji

Załącznik 4. Zasady bezpiecznej rekrutacji personelu

Załącznik 5 Kodeks Bezpiecznych Relacji

Załącznik 6. Procedury interwencji

Załącznik 7. Zasady bezpiecznego korzystania z Internetu

Załącznik 8. Ochrona wizerunku dziecka

Załącznik 9. Ankieta ewaluacyjna

Załącznik 10. Czynniki ryzyka i symptomy krzywdzenia małoletniego

Załącznik 11. Wniosek o wgląd w sytuację małoletniego

Załącznik 12. Zawiadomienie o możliwości popełnienia przestępstwa

Załącznik 13. Wzór niebieskiej karty

Załącznik 14. Harmonogram wdrażania SOM w SP 74

Załącznik 15. Karta informowania rodziców/opiekunów

Źródła

Preambuła

Niniejsze Standardy Ochrony Małoletnich stanowią wyraz troski i zobowiązania naszej instytucji wobec najważniejszego dobra, jakim są małoletni. Przyjęcie niniejszej Standardów to nie tylko obowiązek prawny, ale także świadomy krok w kierunku tworzenia bezpiecznego i wspierającego środowiska dla naszych podopiecznych. Jest ona fundamentem naszej etyki oraz moralnego i prawnego obowiązku zabezpieczenia małoletnich przed wszelkimi formami krzywdy. Standardy zostały opracowane tak, aby uwzględniać potrzeby wszystkich małoletnich uczniów Szkoły Podstawowej nr 74 im. Mikołaja Kopernika w Poznaniu, również małoletnich ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi oraz posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego. Znajomość i praktyczne stosowanie Standardów to moralny i zawodowy obowiązek wszystkich pracowników i współpracowników Szkoły wynikający również z ogólnych przepisów prawa.

1. Objasnienia pojęć

1. **Dziecko** lub **małoletni** – każda osoba do ukończenia 18 roku życia.
2. **Krzywdzenie**– każde zamierzone lub niezamierzone działanie, lub zaniechanie działania wobec małoletnich przez osoby fizyczne, które narusza jego dobra. Szczególnymi formami krzywdzenia intencjonalnego wymagającymi dodatkowej ochrony małoletnich jest przemoc (fizyczna, psychiczna, wykorzystanie seksualne, zaniechanie).
3. **Personel** – każdy pracownik instytucji bez względu na formę zatrudnienia, w tym współpracownik, stażysta, wolontariusz lub inna osoba, która z racji pełnionej funkcji lub zadań ma (nawet potencjalny) kontakt z dziećmi.
4. **Zgoda rodzica dziecka** oznacza zgodę co najmniej jednego z rodziców dziecka. Jednak w przypadku braku porozumienia między rodzicami dziecka należy poinformować rodziców o konieczności rozstrzygnięcia sprawy przez sąd rodzinny.
5. **Dane osobowe** dziecka to wszelkie informacje umożliwiające identyfikację dziecka.
6. **Zaniechanie** - to chroniczne lub incydentalne niezaspokojenie jego podstawowych potrzeb zarówno fizycznych (właściwe odżywianie, ubieranie, ochrona zdrowia, edukacja), jak i psychicznych (poczucie bezpieczeństwa, miłość rodzicielska, troska). To nierespektowanie jego podstawowych praw, powodujące zaburzenia jego zdrowia i/lub trudności w rozwoju. Do zaniechania dochodzi w relacji dziecka z osobą, która jest zobowiązana do opieki, wychowania, troski i ochrony dziecka.

Wyszczególnia się następujące rodzaje zaniechania:

- fizyczne (brak odpowiedniej opieki czy zapewnienia fizycznych warunków rozwoju),
- emocjonalne (brak odpowiedniej więzi, opieki emocjonalnej),
- medyczne (brak opieki podczas choroby, zapewnienia szczepień itd.)
- prawne (brak rejestracji dziecka w systemie społecznym),
- edukacyjne (brak zapewnienia dziecku możliwości uczenia się).

7. **Przemoc psychiczna** - to rozmyślne, nie zawierające aktów przemocy fizycznej zachowania dorosłych wobec dzieci, które powodują znaczące obniżenie możliwości

prawidłowego rozwoju dziecka. To przewlekłe szkodliwe interakcje dziecko – dorosły obejmujące zarówno działania, jak zaniechania. Ukierunkowana jest na wyrządzanie szkody psychicznej. Wykorzystuje przewagę dorosłego nad dzieckiem, a jej celem jest intencjonalne naruszenie godności osobistej.

Do kategorii tego typu zachowań zaliczyć można m.in. wyzwiska, groźby, szantaż, zastraszanie, emocjonalne odrzucenie/niedostępność, nadmierne wymagania nieadekwatne do wieku i możliwości psychofizycznych dziecka, niedostrzeganie indywidualności dziecka i granic psychicznych dziecko-opiekun, np. straszenie, poniżanie, deprecjonowanie, lekceważenie, krytykowanie, dyskryminowanie, porównywanie z innymi dziećmi, stawianie wymagań nieadekwatnych do możliwości, emocjonalne dystansowanie i odrzucenie, obwinianie, oczernianie, wikłanie w problemy dorosłych, emocjonalne uzależnianie, ograniczanie kontaktów społecznych i swobodnego rozwoju, nadopiekuńczość

8. **Przemoc fizyczna** - to wszelkiego rodzaju działania wobec dziecka powodujące nieprzypadkowe urazy (stłuczenia, złamania, zasinienia itp.). To czynność powtarzalna lub jednorazowa. W wyniku przemocy fizycznej dziecko doznaje faktycznej krzywdy fizycznej lub jest nią potencjalnie zagrożone.
9. **Przemoc seksualna** - to każde zachowanie osoby dorosłej, silniejszej i/lub starszej, które ma motyw seksualny i prowadzi do zaspokojenia kosztem dziecka. To włączanie dziecka w aktywność seksualną, której ono nie jest w stanie w pełni zrozumieć, na którą nie jest dojrzałe rozwojowo, nie może zgodzić się w ważny prawnie sposób i/lub która jest niezgodna z normami prawnymi lub obyczajowymi danego społeczeństwa. Mogą to być działania bez kontaktu fizycznego lub z kontaktem fizycznym. Nadużycia seksualne obejmują zachowania ekshibicjonistyczne, uwodzenie, świadome czynienie z dziecka świadka aktów płciowych, zachęcanie do rozbierania się czy oglądania pornografii.
10. **Przemoc domowa** - należy przez to rozumieć jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:
 - a) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,

- b) naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,
- c) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,
- d) ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,
- e) istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej; (Dz.U.2024.424 , Art. 2)

11. Agresja w sieci (cyberprzemoc) – zachowanie agresywne mające na celu krzywdzenie innej osoby przy użyciu nowoczesnych technologii informacyjno-komunikacyjnych (Internet, telefon komórkowy). Cyberprzemoc może być przestępstwem.

Agresja w sieci przybiera różnorodne formy i nazwy: nękanie internetowe, prześladowanie (cyberharassment), mobbing elektroniczny (cyberbullying), agresja elektroniczna (cyberprzemoc), cyberdręczenie (cyberstalking).

Wybrane przejawy cyberprzemocy: przerabianie i publikowanie ośmieszających zdjęć, filmów; ujawnianie sekretów, zamieszczanie danych personalnych i zdjęć na portalach społecznościowych; wulgarne i złośliwe komentowanie zdjęć i wpisów; straszenie i szantażowanie oraz wymuszenie konkretnego działania; nagminne zgłaszanie fikcyjnych nadużyć do moderatorów; przechwycenie profilu, poczty i telefonu, podszywanie się, kradzież i przejęcie zasobów (np. w grze).

2. Personel

1. W szkole przestrzegane są zasady bezpiecznej rekrutacji personelu (patrz: Załącznik 4).
2. Zewnętrzni organizatorzy zajęć oraz pracownicy firm zewnętrznych zobowiązani są do dostarczenia Dyrektorowi placówki:
 - a) pisemnego potwierdzenia sprawdzenia w Rejestrze Karnym oraz w Rejestrze Przepstępów Seksualnych;
 - b) pisemnego potwierdzenia zapoznania się i stosowania Standardów Ochrony Małoletnich Szkoły Podstawowej nr 74 w Poznaniu (dalej: SOM).

3. Punkt 2 dotyczy także wolontariuszy oraz rodziców w roli opiekunów podczas wycieczek z noclegiem.
4. Wdrażanie personelu szkoły przeprowadzone jest zgodnie z Harmonogramem (Załącznik 15).
5. Personel szkoły ma obowiązek zapoznania się z czynnikami ryzyka i symptomami krzywdzenia małoletnich.
6. **Każdy członek personelu jest zobowiązany do podjęcia odpowiednich działań w przypadku przyjęcia zgłoszenia krzywdzenia bezpośrednio od małoletniego.**
7. Pracownicy szkoły w trakcie swojej pracy zwracają uwagę na czynniki mogące zagrażać małoletnim oraz na symptomy, które mogą wskazywać na możliwość krzywdzenia ich.
8. Wskaźniki, które mogą zwiększać ryzyko krzywdzenia (czynniki ryzyka) oraz symptomy krzywdzenia opisane są w Załączniku nr 10.

3. Kodeks Bezpiecznych Relacji

1. W szkole przestrzegane są następujące zasady:

1.1 **Zasada Działania dla Dobra Małoletniego:** nadrzędną zasadą, którą wszyscy pracownicy muszą przestrzegać, jest podejmowanie działań z myślą o dobru małoletniego i w jego najlepszym interesie.

1.2 **Profesjonalna Relacja z Małoletnim:** Personel zobowiązany jest utrzymywać profesjonalne relacje z małoletnimi mieszczące się w granicach jego powierzonych zadań i pełnionej roli.

1.3 **Adekwatna Reakcja i Działanie:** Każda reakcja, komunikat lub działanie pracownika wobec małoletniego powinny być dostosowane do konkretnej sytuacji, bezpieczne, uzasadnione i sprawiedliwe również wobec innych małoletnich. W sytuacjach budzących wątpliwości co do przyjętego sposobu postępowania należy sporządzić notatkę służbową.

1.4 **Szacunek i Uwzględnianie Potrzeb Małoletnich:** Pracownicy traktują małoletnich z szacunkiem, biorąc pod uwagę ich godność i rozpoznając ich potrzeby.

2. W Załączniku nr 5 szczegółowo określono zasady bezpiecznych relacji personel – dziecko w zakresie kontaktu fizycznego, komunikacji, działań, kontaktów bezpośrednich i online poza placówką. Określono także zasady bezpiecznych relacji dziecko - dziecko w zakresie

zachowań pożądanых i zabronionych w grupie, sytuacji zagrażających bezpieczeństwu i zdrowiu własnemu i innych oraz zachowań uważanych za agresywne.

4. Procedury interwencji

1. W przypadku podejrzenia przez pracownika placówki, że dziecko jest krzywdzone, pracownik ma **obowiązek sporządzenia notatki służbowej i przekazania uzyskanej informacji członkowi zespołu pomocy psychologiczno-pedagogicznej** (dalej: zespół PPP).
2. W przypadku ujawnienia krzywdzenia sporządzany jest **plan pomocy dziecku**. Plan pomocy dziecku powinien zawierać wskazania dotyczące:
 - a) podjęcia przez placówkę działań w celu zapewnienia dziecku bezpieczeństwa, w tym zgłoszenie podejrzenia krzywdzenia do odpowiedniej placówki;
 - b) wsparcia, jakie placówka zaoferuje dziecku;
 - c) skierowania dziecka do specjalistycznej placówki pomocy dziecku, jeżeli istnieje taka potrzeba
3. Z przebiegu interwencji sporządza się **Kartę Interwencji**, której wzór stanowi Załącznik nr 3. Dwie kopie Karty Interwencji załącza się do akt osobowych dziecka oraz do Dziennika Interwencji (zbioru Kart Interwencji w kolejności chronologicznej). Powyższa dokumentacja przechowywana jest w gabinecie zespołu PPP zgodnie z zasadami ochrony danych osobowych.
4. W przypadku podejrzenia, że małoletni doświadcza **kryzysu zagrażającemu zdrowiu i życiu** również sporządzana jest Karta Interwencji i Plan Pomocy (jak wyżej).
5. Wszyscy pracownicy placówki i inne osoby, które w związku z wykonywaniem obowiązków służbowych otrzymały informację o krzywdzeniu dziecka lub informacje z tym związane, są zobowiązane **do zachowania tych informacji w tajemnicy**, wyłączając informacje przekazywane uprawnionym instytucjom w ramach działań interwencyjnych.

5. Zasady bezpiecznego korzystania z Internetu

1. Placówka, zapewniając dzieciom dostęp do Internetu, jest zobowiązana podejmować działania zabezpieczające dzieci przed dostępem do treści, które mogą stanowić zagrożenie dla ich prawidłowego rozwoju; w szczególności należy zainstalować i aktualizować oprogramowanie zabezpieczające.
2. Zasady bezpiecznego korzystania z Internetu i mediów elektronicznych stanowią Załącznik nr 7.
3. Procedury postępowania w przypadku wykrycia cyberprzemocy znajdują się w zbiorze procedur SP 74.

6. Ochrona wizerunku i danych osobowych małoletnich

1. Placówka zapewnia najwyższe standardy ochrony danych osobowych małoletnich zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.
2. Placówka, uznając prawo dziecka do prywatności i ochrony dóbr osobistych, zapewnia ochronę wizerunku małoletniego.
3. Wytyczne dotyczące zasad publikacji wizerunku dziecka stanowią Załącznik nr 8.

7. Sposób monitorowania SOM i zakres kompetencji osób odpowiedzialnych

1. Kierownictwo placówki wyznacza Panią Monikę Jarotę, pedagog, oraz Panią Alicję Mochocką, psycholog, jako osoby odpowiedzialną za aktualizowanie SOM, wdrażanie oraz monitorowanie *Standardów ochrony małoletnich* w placówce.
2. Osobami kompetentnymi do przygotowania personelu placówki do stosowania SOM są osoby przeszkolone w zakresie tworzenia i wdrażania standardów, co potwierdzone jest certyfikatem.
3. **Pracownicy poświadczają gotowość i kompetencję do stosowania SOM** podpisem pod zarządzeniem Dyrektora Szkoły Podstawowej nr 74 im. Mikołaja Kopernika w Poznaniu, Pana Mateusza Zachciała.

4. Zakres kompetencji osób odpowiedzialnych za monitorowanie SOM:

- a) reagowanie na sygnały naruszenia *Standardów* prowadzenie rejestru zgłoszeń oraz za proponowanie zmian w *Standardów*.
 - b) przeprowadzanie wśród pracowników placówki, raz na rok szkolny, **ankiety monitorującej** poziom realizacji *Standardów*. Wzór ankiety stanowi Załącznik 9. W ankiecie pracownicy placówki mogą proponować zmiany *Standardów* oraz wskazywać naruszenia *Standardów* w placówce.
 - c) opracowywanie wypełnionych przez pracowników placówki ankiet, sporządzenie raportu z monitoringu, który następnie przekazuje Dyrektorowi SP 74.
6. Dyrektor SP 74 wprowadza do *Standardów* niezbędne zmiany i ogłasza pracownikom placówki, dzieciom i ich opiekunom nowe brzmienie *Standardów* w formie zarządzenia.

8. Informowanie rodziców i małoletnich o Standardach

- 1. Standardy Ochrony Małoletnich zaczynają obowiązywać **od 15 sierpnia 2024 roku**.
- 2. Wdrażanie SOM przeprowadzono zgodnie z harmonogramem (Załącznik 14).
- 3. Opracowano wersje skróconą dostosowaną do potrzeb uczniów klas 1-4 (Aneks 1) oraz uczniów klas 5-8 (Aneks 2).
- 4. Standardy Ochrony Małoletnich udostępnione są w pełnym wymiarze oraz w wersjach skróconych na stronie internetowej szkoły (adres: <https://sp74.pl/pomoc-psychologiczno-pedagogiczna/#1710105094047-3b17c376-889a>) oraz na terenie placówki.
- 5. Za przedstawienie małoletnim i rodzicom skróconej wersji standardów odpowiedzialni są wychowawcy poszczególnych klas.

Załącznik 1. Wersja skrócona POM (dla klas 1-4)

Załącznik 2. Wersja skrócona POM (dla klas 5-8)

Załącznik 3. Karta interwencji

KARTA INTERWENCJI		DATA:
Imię i nazwisko małoletniego:		
Przyczyna interwencji: (zaznaczyć)	☐ Przemoc fizyczna ☐ Przemoc psychiczna ☐ Przemoc seksualna ☐ Przemoc domowa ☐ Cyberprzemoc ☐ Zaniedbanie ☐ Kryzys zagrażający zdrowiu lub życiu ☐ Inne,	
Przyjęta procedura: (zaznaczyć)	☐ I. Podejrzenie Krzywdzenia Przez Osobę z Personelu SP 74 ☐ II. Podejrzenie Krzywdzenia Ze Strony Osoby Dorosłej Niebędącej Personelem i Rodzicem ☐ III. Podejrzenie Krzywdzenia Przez Rodziców ☐ IV. Podejrzenie Krzywdzenia Małoletniego Przez Innych Małoletnich w SP 74 ☐ V. Jednorazowa Krzywda Spowodowana Przez Małoletniego w SP 74 ☐ VI. Podejrzenie Krzywdzenia Poza SP 74 ☐ VII. Podejrzenie Kryzysu Zagrażającego Zdrowiu i/lub Życiu ☐ VIII. Małoletni Podejrzany o Przepięstwo	
Zespół interwencyjny	1. Zespół PPP 2.	
Podjęte działania	☐ Stworzenie Planu Pomocy Małoletniemu ☐ Rozmowa z rodzicami (psychoedukacja) ☐ Rozmowa z małoletnim (wsparcie psychologiczne) ☐ Rozmowa dyscyplinarna z małoletnim sprawcą krzywdzenia ☐ Inne,	

Spotkania z rodzicami małoletniego	Data:	Obecni:
Forma podjętej interwencji wewnętrznej (zaznaczyć)	☐ Rozmowa dyscyplinarna z ☐ Inne,	
Forma podjętej interwencji zewnętrznej	☐ Procedura „Niebieskiej Karty” lub inne zgłoszenie do Ośrodka Pomocy Rodzinie ☐ Wniosek o wgląd w sytuację małoletniego/rodziny ☐ Zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa ☐ Inne,	
Notatki i dodatkowe wyjaśnienia		
Podpisy osób zakładających Kartę Interwencji		

Załącznik 4. Zasady bezpiecznej rekrutacji personelu

1. Kwalifikacje kandydatów/kandydatek – dokumenty obowiązkowe:
 - a) wymagane dane identyfikacyjne kandydatów/kandydatek,
 - b) weryfikacja w Rejestrze Sprawców Przepęstw na Tle Seksualnym,
 - c) zaświadczenie z Krajowego Rejestru Karnego, rejestrów karalności państw trzecich lub oświadczenia o niekaralności.
2. Rekrutacja pracowników jest prowadzona zgodnie z obowiązującymi przepisami, takimi jak Karta Nauczyciela, ustawa o pracownikach samorządowych, Kodeks pracy, a także ustawa o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich.
3. Zapewnienie kwalifikacji pracowników dba o to, aby wszyscy zatrudnieni, w tym osoby na umowę zlecenie, wolontariusze i praktykanci, mieli odpowiednie kwalifikacje do pracy z małoletnimi, byli dla nich bezpieczni, oraz podzielali wartości wyrażone w naszych Standardach.
4. Pracodawca może poprosić kandydatów o dostarczenie referencji od poprzednich pracodawców. Kandydat ma prawo nie udzielić takich informacji, a to nie powinno skutkować odmową zatrudnienia z tego powodu.

5. Wymagania przed zatrudnieniem

- a) Przed zatrudnieniem **nauczyciela** pracodawca wymaga oświadczenia o pełnej zdolności do czynności prawnych, braku postępowania karnego w sprawie o umyślne przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego lub przewinienie dyscyplinarne oraz informacji z Krajowego Rejestru Karnego potwierdzającego niekaralność.
- b) Nauczyciel nie musi przedstawiać informacji o niekaralności, jeśli jest ponownie zatrudniony w tej samej szkole w ciągu 3 miesięcy od poprzedniego zakończenia stosunku pracy.
- c) Przy zatrudnianiu **osób niebędących nauczycielami** pracodawca wymaga oświadczenia o pełnej zdolności do czynności prawnych, braku postępowania karnego w sprawie o umyślne

przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego lub przewinienie dyscyplinarne oraz informacji z Krajowego Rejestru Karnego potwierdzającego niekaralność.

d) Przed zatrudnieniem **pracownika na stanowisku niepedagogicznym** pracodawca wymaga oświadczenia o pełnej zdolności do czynności prawnych, a także dodatkowo, w przypadku stanowisk urzędniczych, informacji o niekaralności i prowadzeniu działalności gospodarczej.

Załącznik 5. Kodeks Bezpiecznych Relacji

I. Bezpieczne relacje personel – dziecko

1. Kontakt fizyczny z dzieckiem

1.1. Nie wolno bić, szturchać, popychać ani w jakikolwiek sposób naruszać integralności fizycznej dziecka.

1.2. Nie wolno dotykać dziecka w sposób, który może być uznany za nieprzyzwoity lub niestosowny.

1.3. Należy być zawsze przygotowanym na wyjaśnienie swoich działań.

1.4. Nie wolno angażować się w takie aktywności jak łaskotanie, udawane walki z dziećmi czy brutalne zabawy fizyczne.

1.5. Należy zachować szczególną ostrożność wobec dzieci, które doświadczyły nadużycia i krzywdzenia, w tym seksualnego, fizycznego bądź zaniedbania. Takie doświadczenia mogą czasem sprawić, że dziecko będzie dążyć do nawiązania niestosownych bądź nieadekwatnych fizycznych kontaktów z dorosłymi. W takich sytuacjach powinieneś reagować z wyczuciem, jednak stanowczo i pomóc dziecku zrozumieć znaczenie osobistych granic.

1.6. Należy zachować szczególną ostrożność wobec dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.

1.7. Kontakt fizyczny z dzieckiem nigdy nie może być niejawny bądź ukrywany, wiązać się jakkolwiek gratyfikacją ani wynikać z relacji władzy. W przypadku zauważania jakiegokolwiek z wyżej opisanych zachowań i/lub sytuacji ze strony innych dorosłych lub dzieci, należy poinformować o tym osobę odpowiedzialną i/lub postąpić zgodnie z obowiązującą procedurą interwencji.

1.8. W sytuacjach wymagających czynności pielęgnacyjnych i higienicznych wobec dziecka, należy unikać innego niż niezbędny kontaktu fizycznego z dzieckiem.

1.9. Podczas dłuższych niż jednodniowe wyjazdów i wycieczek niedopuszczalne jest spanie z dzieckiem w jednym łóżku lub w jednym pokoju.

2. Komunikacja z dzieckiem

- 2.1. W komunikacji z dziećmi zachowuj cierpliwość i szacunek.
- 2.2. Słuchaj uważnie dzieci i udzielaj im odpowiedzi adekwatnych do ich wieku i danej sytuacji.
- 2.3. Nie wolno zawstydzать, upokarzać, lekceważyć i obrażać dziecka. Nie wolno krzyczeć na dziecko w sytuacji innej niż wynikająca z bezpieczeństwa dziecka lub innych dzieci.
- 2.4. Nie wolno ujawniać informacji wrażliwych dotyczących dziecka wobec osób nieuprawnionych, w tym wobec innych dzieci. Obejmuje to wizerunek dziecka, informacje o jego/jej sytuacji rodzinnej, ekonomicznej, medycznej, opiekuńczej i prawnej.
- 2.5. Podejmując decyzje dotyczące dziecka, poinformuj je o tym i staraj się brać pod uwagę jego oczekiwania.
- 2.6. Szanuj prawo dziecka do prywatności. Jeśli konieczne jest odstępnie od zasady poufności, aby chronić dziecko, wyjaśnij mu to najszybciej jak to możliwe.
- 2.7. Nie wolno zachowywać się w obecności dzieci w sposób niestosowny. Obejmuje to:
 - a) używanie wulgarnych słów, gestów i żartów, czynienie obraźliwych uwag, nawiązywanie
 - b) w wypowiedziach do aktywności bądź atrakcyjności seksualnej oraz wykorzystywanie
 - c) wobec dziecka relacji władzy lub przewagi fizycznej (zastraszanie, przymuszanie, groźby).
- 2.8. Zapewnij dzieci, że jeśli czują się niekomfortowo w jakiejś sytuacji, wobec konkretnego zachowania czy słów, mogą o tym powiedzieć wybranej przez niego osobie, mogą oczekiwać odpowiedniej reakcji i/lub pomocy.

3. Działania z dzieckiem

3.1. Doceniaj i szanuj wkład dzieci w podejmowane działania, aktywnie je angażuj i traktuj równo bez względu na ich płeć, orientację seksualną, sprawność/niepełnosprawność, status społeczny, etniczny, kulturowy, religijny i światopogląd.

3.2. Unikaj faworyzowania dzieci.

3.3. Nie wolno nawiązywać z dzieckiem jakichkolwiek relacji romantycznych lub seksualnych ani składać mu propozycji o nieodpowiednim charakterze. Obejmuje to także seksualne komentarze, żarty, gesty oraz udostępnianie dzieciom treści erotycznych i pornograficznych bez względu na ich formę.

3.4. Nie wolno utrzymywać wizerunku dziecka (filmowanie, nagrywanie głosu, fotografowanie) dla potrzeb prywatnych. Dotyczy to także umożliwienia osobom trzecim utrwalenia wizerunków dzieci, jeśli dyrekcja nie została o tym poinformowana, nie wyraziła na to zgody i nie uzyskała zgód rodziców/opiekunów prawnych oraz samych dzieci.

3.5. Nie wolno proponować dzieciom alkoholu, wyrobów tytoniowych ani nielegalnych substancji, jak również używać ich w obecności dzieci.

3.6. Nie wolno przyjmować pieniędzy ani prezentów od dziecka, ani rodziców/opiekunów dziecka. Nie wolno wchodzić w relacje jakiegokolwiek zależności wobec dziecka lub rodziców/opiekunów dziecka. Nie wolno zachowywać się w sposób mogący sugerować innym istnienie takiej zależności i prowadzący do oskarżeń o nierówne traktowanie bądź czerpanie korzyści majątkowych i innych. Nie dotyczy to okazjonalnych podarków związanych ze świętami w roku szkolnym, np. kwiatów, prezentów składkowych czy drobnych upominków.

3.7. Wszystkie ryzykowne sytuacje, które obejmują zauroczenie dzieckiem przez pracownika lub pracownikiem przez dziecko, muszą być raportowane dyrekcji. Jeśli jesteś ich świadkiem reaguj stanowczo, ale z wyczuciem, aby zachować godność osób zainteresowanych.

4. Kontakty bezpośrednie i online z dzieckiem poza placówką

4.1. Co do zasady kontakt z dziećmi powinien odbywać się wyłącznie w godzinach pracy i dotyczyć celów edukacyjnych lub wychowawczych.

4.2. Nie wolno zapraszać dzieci do swojego miejsca zamieszkania ani spotykać się z nimi poza godzinami pracy. Obejmuje to także kontakty z dziećmi poprzez prywatne kanały komunikacji (prywatny telefon, e-mail, komunikatory, profile w mediach społecznościowych) w innych celach niż edukacyjne i wychowawcze.

4.3. Jeśli zachodzi taka konieczność, właściwą formą komunikacji z dziećmi i ich rodzicami lub opiekunami poza godzinami pracy są kanały służbowe (mail, mobi-dziennik).

4.4. Jeśli zachodzi konieczność spotkania z dziećmi poza godzinami pracy, musisz poinformować o tym dyrekcję, a rodzice/opiekunowie prawni dzieci muszą wyrazić zgodę na taki kontakt.

4.5. Utrzymywanie relacji towarzyskich lub rodzinnych (jeśli dzieci i rodzice/opiekunowie dzieci są osobami bliskimi wobec pracownika) wymaga zachowania poufności wszystkich informacji dotyczących innych dzieci, ich rodziców oraz opiekunów.

4.6. Bądź świadom cyfrowych zagrożeń i ryzyka wynikającego z rejestrowania Twojej prywatnej aktywności w sieci przez aplikacje i algorytmy, ale także Twoich własnych działań w Internecie. Dotyczy to lajkowania określonych stron, korzystania z aplikacji randkowych, na których możesz spotkać uczniów/uczennice, obserwowania określonych osób/stron w mediach społecznościowych i ustawień prywatności kont, z których korzystasz. Jeśli Twój profil jest publicznie dostępny, dzieci i ich rodzice/opiekunowie będą mieć wgląd w Twoją cyfrową aktywność.

4.7. Nie wolno nawiązywać kontaktów z uczniami i uczennicami poprzez przyjmowanie bądź wysyłanie zaproszeń w mediach społecznościowych.

4.8. W trakcie lekcji osobiste urządzenia elektroniczne powinny być wyłączone lub wyciszone.

II. Bezpieczne relacje dziecko – dziecko

1. W naszej szkole nie ma zgody na przemoc! Ani fizyczną, ani seksualną, ani psychiczną, ani słowną ani cyberprzemoc.

2. Każdy z nas rozumie, że różnimy się od siebie.

Zachowania POZYTYWNE

1. W komunikacji z kolegami/koleżankami zachowuj szacunek, nie przerywaj innym, gdy się wypowiadają.

2. Słuchaj innych, gdy mówią.

3. Pamiętaj, że każdy ma prawo do wyrażania swojego zdania, myśli i przekonań, jeśli nie naruszają one dobra osobistego innych osób.

4. Pamiętaj, że żarty, które nie bawią drugiej osoby albo sprawiają jej przykrość, nie są żartami i taką zabawę słowną natychmiast przerywaj.

5. Stosuj słowo „NIE”, jeśli dana forma interakcji Ci nie odpowiada.

6. Jeśli pojawi się między Tobą a kolegą/ koleżanką, spróbuj go rozwiązać stosując komunikat JA – przykład 5 kroków:

a) Wycisz się, uspokój, zatrzymaj niepotrzebną kłótnię, zanim stracisz nad sobą kontrolę, a konflikt się tylko pogorszy.

b) Powiedz co według Ciebie jest problemem, co jest przyczyną nieporozumienia, czego oczekujesz. (komunikaty JA)

c) Słuchaj co mówi druga osoba, jakie są jej odczucia, czego ona oczekuje i podsumuj, to co usłyszałeś/usłyszałaś.

d) Upewnij się, że Twój rozmówca powiedział wszystko odnośnie swoich odczuć.

e) Wymyślcie rozwiązanie, które będzie satysfakcjonujące dla Was obojga.

7. Jeśli nie uda się Nam rozwiązać konfliktu, pamiętamy, że zawsze możemy zwrócić się o pomoc do wychowawcy.

8. Szanuj przestrzeń intymną swoich kolegów i koleżanek.
9. Jeśli chcesz pożyczyć jakąś rzecz od kolegi/koleżanki, zapytaj.
10. Szanuj prawo innych do prywatności, nie przeglądaj rzeczy, telefonu, tabletu, komputera innych osób i ich zawartości.
11. Unikaj wchodzenia w sytuacje, które mogą mieć dla Ciebie i innych negatywne konsekwencje.

Zachowania NEGATYWNE

1. Nie wolno Ci krzyczeć na koleżanki, kolegów, lekceważyć, obrażać, wyśmiewać, wykluczać z grupy
2. Nie wolno Ci używać języka nienawiści, wulgaryzmów ani tzw. hejtu
3. Nie wolno Ci bić, szturchać, popychać ani w inny sposób naruszać nietykalność fizyczną koleżanki/kolegi ani używać jakiegokolwiek przemocy fizycznej
4. Nie wolno Ci nagrywać ani rozpowszechniać wizerunku kolegi/koleżanki bez ich jego/jej wyraźnej zgody
5. Nie wolno Ci wyrażać negatywnych, prześmiewczych komentarzy na temat zachowania, pracy, wyglądu kolegów/koleżanek.
6. Nie wolno Ci pożyczać rzeczy innych bez ich zgody.
7. Nie wolno Ci zabierać, ukrywać rzeczy innych osób.
8. Nie wolno Ci spożywać alkoholu, wyrobów tytoniowych ani nielegalnych substancji ani zachęcać do ich spożycia kolegów/koleżanek.
9. Jeżeli będziesz świadkiem jakiegokolwiek z wyżej opisanych zachowań, sytuacji ze strony innych dorosłych lub małoletni, zawsze poinformuj o tym wychowawcę lub innego dorosłego.

Załącznik 6. Procedury interwencji

1. **Podejrzenie krzywdzenia małoletniego** może przybierać różne formy, mieć skutki o różnym poziomie i obejmować różne sytuacje incydentalne lub powtarzające się w czasie.
2. W Standardach klasyfikujemy podejrzenia krzywdzenia małoletnich jako podejrzenia:
 - a) **przestępstwa przeciwko małoletniemu** (na przykład wykorzystanie seksualne, nękanie, znęcanie się, pobicie),
 - b) **innych form krzywdzenia** małoletniego, które nie są przestępstwem, takie jak krzyki, kary fizyczne, poniżanie, dyskryminacja, itp.
 - c) **zaniedbanie** podstawowych potrzeb życiowych małoletniego (na przykład związanych z jedzeniem, higieną czy zdrowiem a także potrzeb emocjonalnych i rozwojowych).
3. **Zatajenie posiadanych informacji** o krzywdzeniu małoletniego lub podejrzeniu krzywdzenia małoletniego jest uznawane za formę krzywdzenia ze strony osoby zatajającej. Za zatajenie rozumie się również brak reakcji na zgłoszenie podjęte bezpośrednio od osoby małoletniej.
4. **Podstawowe zasady postępowania**
 - 4.1. W przypadku podejrzenia krzywdzenia małoletniego **interweniujemy uwzględniając status osoby sprawczej** (w tym: personel, nauczyciel, rodzice, inne osoby dorosłe, inny małoletni) oraz **charakter krzywdzenia** (jego powtarzalność, czas trwania oraz ciężar skutków).
 - 4.2. W szkole **każda osoba z personelu jest gotowa przyjąć bezpośrednio od małoletniego zgłoszenie** w dogodnej dla niego formie.
 - 4.3. Osoba z personelu po sformułowaniu podejrzenia krzywdzenia małoletniego tworzy **notatkę służbową i przekazuje informację Zespołowi PPP.**
 - 4.4. Powoływany jest **Zespół Interwencyjny** w składzie: Zespołu PPP, wychowawcy klasy lub/i pracownika wskazanego przez małoletniego.

5. Działania Zespołu Interwencyjnego:

- a) **wstępne wyjaśnienie:** rozmowa z małoletnim i innymi osobami związanymi ze sprawą;
- b) **uzupełnienie Karty Interwencji** (patrz: Załącznik nr 5) oraz **podjęcie decyzji** o wdrożeniu określonej procedury (patrz: punkt 7 Załącznika 6);
- c) **tworzy Planu Pomocy Małoletniemu** samodzielnie lub we współpracy z opiekunami i innymi pracownikami SP 74;
- d) informuje Dyrektora SP 74 o swoich działaniach;
- e) **informuje** rodziców oraz opiekunów małoletniego nie będących sprawcami krzywdzenia o podejmowanych działaniach;
- f) **przeprowadza rozmowę profilaktyczną** z rodzicami lub opiekunami, przekazując informacje o dostępnym wsparciu, takim jak pomoc psychologiczna czy materialna, i motywując do szukania pomocy, jeżeli zachodzi taka potrzeba;
- g) jeśli osobą krzywdzącą jest rodzic/opiekun prawny stara się skontaktować się z innymi osobami z bliskiego otoczenia dziecka. Jeśli nie ma takiej osoby, informuje instytucje odpowiedzialne za zapewnienie dziecku bezpieczeństwa;
- h) **monitoruje** sytuację małoletniego i realizację Planu Pomocy.

6. Dokumentacja i Tajemnica

1. W trakcie i po interwencji Zespół Interwencyjny uzupełnia KARTĘ INTERWENCJI (Załącznik nr 5 do Standardów).
2. Wszyscy pracownicy i osoby z informacjami o krzywdzeniu zobowiązani są do zachowania tajemnicy względem osób trzecich (w tym personelu niezaangażowanego w sprawę na żadnym jej etapie).

7. W zależności od rodzaju sytuacji Zespół Interwencyjny dokonuje wyboru odpowiedniej procedury:

PROCEDURA I. Podejrzenie Krzywdzenia przez Osobę z Personelu SP 74

1. Realizacja podstawowych zasad postępowania (patrz: punkt 4):

- a) stworzenie NOTATKI SŁUŻBOWEJ;
- b) powołanie Zespołu Interwencyjnego;
- c) podjęcie działań przez Zespół Interwencyjny (patrz: punkt 5).

2. Jeżeli osoba z personelu szkoły jest podejrzewana o krzywdzenie małoletniego lub małoletnich, Dyrektor SP 74 podejmuje samodzielnie lub/i przy wsparciu Zespołu Interwencyjnego adekwatne do sytuacji kroki:

a) **natychmiast odsuwa osobę z personelu** od wykonywania czynności z małoletnimi do czasu wyjaśnienia sprawy;

b) **przeprowadza dyscyplinującą rozmowę** z osobą z personelu, przedstawiając możliwe konsekwencje łamania Standardów.

3. Następnie Dyrektor SP 74 ocenia czy konieczne jest i postępuje adekwatnie z przepisami w zakresie:

a) **podjęcia działań dyscyplinarnych** wobec pracownika wynikających np. z Karty Nauczyciela lub Kodeksu Pracy.

b) **zgłoszenia, do policji lub prokuratury**, jeżeli podejrzenie nosi znamiona uzasadnionego podejrzenia popełnienia przestępstwa, korzystając z wzoru w załączniku nr 7.

4. Dalsze postępowanie zależy od kompetentnych instytucji i służb.

PROCEDURA II. Podejrzenie Krzywdzenia Ze Strony Osoby Dorosłej Niebędącej Personelem i Rodzicem

1. Realizacja podstawowych zasad postępowania (patrz: punkt 4):

- a) stworzenie NOTATKI SŁUŻBOWEJ;
- b) powołanie Zespołu Interwencyjnego;
- c) podjęcie działań przez Zespół Interwencyjny (patrz: punkt 5).

2. Dyrektor SP 74 przy wsparciu Zespołu Interwencyjnego ocenia czy i które z kroków są zasadne:

- a) Zgłoszenie zaniedbania lub przemocy ze strony rodziców, które kieruje się do lokalnego ośrodka pomocy społecznej z adnotacją o potrzebie pomocy rodzinie lub poprzez wszczęcie procedury „Niebieskiej Karty” (jeżeli osoba krzywdząca zamieszkuje w gospodarstwie domowym z małoletnim).
- b) Zgłoszenie wniosku do sądu rodzinnego o wgląd w sytuację rodziny, szczególnie w sytuacji zagrożenia dobra małoletniego.
- c) Zgłoszenie podejrzenia popełnienia przestępstwa do prokuratury lub na policję, szczególnie dopilnowując tego obowiązku w przypadku przestępstw ściganych z urzędu.

PROCEDURA III. Podejrzenie Krzywdzenia przez Rodziców lub osoby zamieszkujące w gospodarstwie domowym z małoletnim

1. Realizacja podstawowych zasad postępowania (patrz: punkt 4):

- a) stworzenie NOTATKI SŁUŻBOWEJ;
- b) powołanie Zespołu Interwencyjnego;
- c) podjęcie działań przez Zespół Interwencyjny (patrz: punkt 5).

2. Po wyczerpaniu opisanych wyżej czynności lub w sytuacji, gdy o krzywdzenie jest podejrzewana inna niż rodzic osoba spokrewniona lub najbliższa, tj. po sformułowaniu podejrzenia krzywdzenia, Dyrektor SP 74 samodzielnie lub/i wspólnie z Zespołem Interwencyjnym podejmuje, następujące i adekwatne do sytuacji działania:

a) Podejmuje się **czynności wyjaśniające**, w tym przynajmniej rozmawia z małoletnim i innym członkiem rodziny niepodejrzewanym o krzywdzenie małoletniego okazując rozmówcom szacunek i starając się zrozumieć sytuację.

b) **zabezpiecza dobro małoletniego** w ramach posiadanych środków i możliwości od wykonywania czynności z małoletnimi do czasu wyjaśnienia sprawy.

3. Następnie Dyrektor SP 74 po konsultacji z pracownikami zaangażowanymi w sprawę, ocenia konieczność dalszych działań i postępuje samodzielnie lub z pomocą Zespołu Interwencyjnego, adekwatnie z przepisami prawa, przynajmniej jedną z poniższych ścieżek:

d) **Przeprowadza dyscyplinującą rozmowę z rodzicami**, przedstawiając możliwe konsekwencje łamania Standardów, odnotowując ich współpracę w rozmowie i podejmowaniu działań naprawczych;

e) **Zgłasza zaniedbanie lub przemoc ze strony rodziców**, które kieruje się do lokalnego ośrodka pomocy społecznej z adnotacją o potrzebie pomocy rodzinie lub poprzez wszczęcie procedury „Niebieskiej Karty”.

f) **Zgłasza wniosek do sądu rodzinnego o wgląd w sytuację rodziny**, szczególnie w sytuacji zagrożenia dobra małoletniego.

g) **Zgłasza podejrzenie popełnienia przestępstwa** do prokuratury lub na policję, szczególnie dopilnowując tego obowiązku w przypadku przestępstw ściganych z urzędu.

6. Dalsze postępowanie zależy od kompetentnych instytucji i służb.

PROCEDURA IV. Podejrzenie Krzywdzenia Małoletniego Przez Innych Małoletnich w PLACÓWCE

1. Realizacja podstawowych zasad postępowania (patrz: punkt 4):
 - a) stworzenie NOTATKI SŁUŻBOWEJ;
 - b) powołanie Zespołu Interwencyjnego;
 - c) podjęcie działań przez Zespół Interwencyjny (patrz: punkt 5).
2. Jeśli pracownik podejrzewa, że małoletni jest krzywdzony przez innych małoletnich na terenie szkoły, przygotowuje NOTATKĘ SŁUŻBOWĄ i przekazuje Zespołowi PPP.
3. Jeśli zgłoszenie pochodzi od małoletniego, pracownik wysłuchuje go bez obecności innych osób małoletnich, sporządza notatkę służbową i przekazuje Zespołowi PPP.
4. Powołany Zespół Interwencyjny przeprowadza **rozmowę wyjaśniającą** z osobą poszkodowaną i uczniami podejrzanymi.
5. **Należy przeprowadzić osobno rozmowę wyjaśniającą z małoletnim podejrzanym i jego rodzicami, a także rozmowę z małoletnim krzywdzonym i jego rodzicami.** Ustalenia są spisywane na KARCIE INTERWENCJI (Załącznik nr 5), **oddzielnie dla małoletniego krzywdzącego i krzywdzonego.**
6. W trakcie rozmów należy upewnić się, że małoletni podejrzewany o krzywdzenie sam nie jest krzywdzony przez inne osoby. W przypadku potwierdzenia, należy zastosować odpowiednie procedury zawarte w Standardach.

PROCEDURA V. Jednorazowa krzywda spowodowana przez małoletniego w SP 74

1. W przypadku, małoletni doświadcza **wielokrotnej i/lub dotkliwej krzywdy**, w szczególności o charakterze przemocy fizycznej, psychicznej lub seksualnej, ze strony małoletniego w wieku co najmniej 10 lat, Dyrektor SP 74 składa **wniosek do sądu rodzinnego o wszczęcie postępowania w sprawie o demoralizację**.
2. W przypadku, **gdy sprawcą wielokrotnej i/lub dotkliwej jest osoba poniżej 10 roku życia** incydent zgłoszony jest policji i do Sądu Rodzinnego.
3. Dalsze postępowanie zależy od kompetentnych instytucji i służb.

PROCEDURA VI. Krzywdzenie poza SP 74

1. . Realizacja podstawowych zasad postępowania (patrz: punkt 4):
 - a) stworzenie NOTATKI SŁUŻBOWEJ;
 - b) powołanie Zespołu Interwencyjnego;
 - c) podjęcie działań przez Zespół Interwencyjny (patrz: punkt 5).
2. **Jeśli małoletni krzywdzący nie uczęszcza do SP 74, również gdy krzywda nastąpiła poza terenem placówki**, organizuje się rozmowy z małoletnim krzywdzonym, ewentualnymi innymi świadkami i rodzicami małoletniego krzywdzonego informując o dostępnych formach wsparcia.
3. W uzasadnionych przypadkach Dyrektor SP 74 podejmuje dalsze kroki prawne opisane w Standardach.

PROCEDURA VII. Podejrzanie Kryzysu Zagrożającego Zdrowiu i/lub Życiu

1. Realizacja podstawowych zasad postępowania (patrz: punkt 4 niniejszego Załącznika):
 - a) stworzenie NOTATKI SŁUŻBOWEJ;
 - b) powołanie Zespołu Interwencyjnego;
 - c) podjęcie działań przez Zespół Interwencyjny (patrz: punkt 5 niniejszego Załącznika).
2. W przypadku zgłoszenia myśli samobójczych przez małoletniego, Dyrektor SP 74 niezwłocznie informuje rodziców i decyduje o wezwaniu Pogotowia Ratunkowego.
3. W przypadku zgłoszenia myśli rezygnacyjnych lub samookaleczania, Zespół Interwencyjny informuje rodziców, udzielając niezbędnej psychoedukacji i/lub wsparcia.

PROCEDURA VIII. Małoletni podejrzany o przestępstwo

1. Jeśli małoletni podejrzany o popełnienie przestępstwa ma ukończony 13 rok życia należy poinformować Sąd Rodzinny oraz policję o możliwości popełnienia czynu karalnego.
2. Dyrektor SP 74 zawiadamia odpowiednie organy o podejrzeniu/popełnieniu czynu karalnego.

PROCEDURA VIII. „Niebieska Karta”

1. Procedura „Niebieskiej Karty” realizowana jest na podstawie informacji otrzymanych przez Zespół Interwencyjny.
2. Zespół Interwencyjny w porozumieniu z Dyrekcją postępuje zgodnie z zasadami Ogólnopolskiego Pogotowia dla Ofiar Przemocy Domowej.

Załącznik 7. Zasady bezpiecznego korzystania z Internetu

1. Na terenie placówki dostęp dziecka do Internetu możliwy jest:

- a) pod nadzorem pracownika szkoły na zajęciach komputerowych;
- b) bez nadzoru nauczyciela – na przeznaczonych do tego komputerach, znajdujących się na terenie placówki (dostęp swobodny);
- c) za pomocą sieci wifi placówki, po podaniu hasła.

2. W przypadku dostępu realizowanego pod nadzorem pracownika placówki, pracownik placówki ma obowiązek informowania dzieci o zasadach bezpiecznego korzystania z Internetu.

3. Pracownik placówki czuwa także nad bezpieczeństwem korzystania z Internetu przez dzieci podczas lekcji.

4. W miarę możliwości osoba odpowiedzialna za Internet przeprowadza z dziećmi cykliczne szkolenia dotyczące bezpiecznego korzystania z Internetu.

5. Placówka zapewnia stały dostęp do materiałów edukacyjnych, dotyczących bezpiecznego korzystania z Internetu, przy komputerach, z których możliwy jest dostęp swobodny.

6. Osoba odpowiedzialna za Internet zapewnia, aby sieć internetowa organizacji placówki była zabezpieczona przed niebezpiecznymi treściami, instalując i aktualizując odpowiednie, nowoczesne oprogramowanie.

7. Oprogramowanie jest aktualizowane przez wyznaczonego pracownika w miarę potrzeb, przynajmniej raz w miesiącu.

8. Wyznaczony pracownik organizacji przynajmniej raz w miesiącu sprawdza, czy na komputerach ze swobodnym dostępem, podłączonych do Internetu nie znajdują się niebezpieczne treści. W przypadku znalezienia niebezpiecznych treści, wyznaczony pracownik stara się ustalić, kto korzystał z komputera w czasie ich wprowadzenia.

9. Informację o dziecku, które korzystało z komputera w czasie wprowadzenia niebezpiecznych treści, wyznaczony pracownik przekazuje kierownictwu placówki, które aranżuje dla dziecka rozmowę z psychologiem lub pedagogiem.

10. Pedagog/psycholog przeprowadza z dzieckiem, o którym mowa w punktach poprzedzających, rozmowę na temat bezpieczeństwa w Internecie.

11. Reakcja na Niebezpieczne Treści

1. W przypadku wykrycia niebezpiecznych treści, informacja przekazana jest do Zespołu PPP.
2. Zespół PPP przeprowadza rozmowę z małoletnim na temat wykrytych treści i niebezpieczeństwa w Internecie oraz małoletniego z członkiem Zespołu PPP.
3. Jeżeli podczas rozmowy ujawni się, że małoletni jest krzywdzony, podejmuje się działania opisane w Załączniku nr 6.

12. Reakcja na Cyberprzemoc

1. W przypadku wykrycia cyberprzemocy, konieczne jest ustalenie okoliczności zdarzenia (rodzaj materiału, sposób rozpowszechniania, ustalenie sprawcy, świadków zdarzenia).
2. Informacja w formie notatki służbowej przekazana jest do Zespołu PPP. Podejmowane są działania opisane w Załączniku nr 6 (jeśli małoletni jest sprawcą krzywdzenia innego małoletniego, zakładane są dwie Karty Interwencji – osobno dla sprawcy i ofiary krzywdzenia).
3. Jeżeli przejaw cyberprzemocy ma znamiona przestępstwa podejmowane są odpowiednie działania (powiadomienie policji i/lub prokuratury; realizacja procedury VIII. Małoletni Podejrzany o Przestępstwo.)

Załącznik 8. Ochrona wizerunku dziecka

1. Jeżeli wizerunek dziecka stanowi jedynie szczegół całości, takiej jak: zgromadzenie, krajobraz, publiczna impreza, zgoda rodzica lub opiekuna prawnego na utrwalanie wizerunku dziecka nie jest wymagana.
2. Upublicznienie przez pracownika placówki wizerunku dziecka utrwalonego w jakiegokolwiek formie (fotografia, nagranie audio-wideo) wymaga pisemnej zgody rodzica lub opiekuna prawnego dziecka.
3. Pisemna zgoda powinna zawierać informację, gdzie będzie umieszczony zarejestrowany wizerunek i w jakim kontekście będzie wykorzystywany (np. że umieszczony zostanie na stronie youtube.com w celach promocyjnych).
4. Należy unikać identyfikujących informacji na zdjęciach/nagraniach, używając tylko imienia małoletniego.
5. Wszelkie pytania lub prośby mediów o rejestrowanie wydarzeń zgłaszają się wcześniej, uzyskując zgodę Dyrektora SP 74.
6. Przedstawiciele mediów nie mają dostępu do małoletnich bez nadzoru i zawsze noszą identyfikatory.
7. **Niewłaściwe użycie zdjęć/nagrań:** wszelkie sytuacje niewłaściwego użycia wizerunków małoletnich są zgłaszane Dyrektorowi SP 74.
8. **Rejestracja wydarzeń przez osoby trzecie:** osoby rejestrujące wydarzenia dla prywatnego użytku informują o zamiarze robienia zdjęć innych uczestników i mogą wykorzystywać fotografie jedynie do prywatnego użytku
9. **Brak zgody na rejestrację:** Jeśli rodzice nie wyrazili zgody na rejestrowanie wizerunku małoletniego, szanujemy ich decyzję.

Załącznik 9. Ankieta ewaluacyjna (wzór)

Pytanie	TAK	NIE
Czy znasz standardy ochrony małoletnich przed krzywdzeniem obowiązujące w placówce, w której pracujesz?		
Czy znasz treść dokumentu Standardy ochrony małoletnich?		
Czy potrafisz rozpoznawać symptomy krzywdzenia małoletnich?		
Czy wiesz, jak reagować na symptomy krzywdzenia małoletnich?		
Czy zdarzyło Ci się zaobserwować naruszenie zasad zawartych w Standardach przez innego pracownika?		
a) Jeśli tak – jakie zasady zostały naruszone? <i>(odpowiedź opisowa)</i>		
b) Czy podjąłeś/aś jakieś działania: jeśli tak – jakie, jeśli nie – dlaczego? <i>(odpowiedź opisowa)</i>		
Czy masz jakieś uwagi/poprawki/sugestie dotyczące Standardów ochrony małoletnich? <i>(odpowiedź opisowa)</i>		

Załącznik 10. Czynniki ryzyka krzywdzenia małoletniego

1. Za **czynniki ryzyka** rozumie się takie **wskaźniki (sytuacje, wydarzenia, cechy podmiotowe małoletniego, innych osób lub środowiska oraz inne zjawiska), które identyfikuje się jako zwiększające ryzyko krzywdzenia małoletniego**. Choć małoletni nigdy nie jest winny doświadczanej krzywdy, uznaje się, że niektóre jego cechy, związane np. ze stanem zdrowia, poziomem rozwoju, funkcjonowaniem czy pozycją w rodzinie, mogą narażać je na doświadczanie krzywdzenia w relacji z innymi (rodziną, rówieśnikami, innymi dorosłymi) lub zwiększać ryzyko doznania takiej krzywdy.
2. Wiele z czynników ryzyka krzywdzenia związane jest z osobami najbliższymi. Przy identyfikacji ryzyka warto się powstrzymywać od oceny moralnej i przypisywania odpowiedzialności rodzicom. Zdecydowana większość dorosłych, którzy mają pod opieką swoje dzieci jest świadoma problemów i robi co w ich mocy by ochronić dzieci przed ich skutkami. Czynniki ryzyka występujące w sytuacji małoletniego powinny wskazywać nam, że warto zwrócić na niego szczególną i stałą uwagę. Warto monitorować w sposób stały jego funkcjonowanie pod kątem jego dobrostanu i czy nie jest ono zakłócanie przez krzywdzenie.

I. CZYNNIKI ZWIĄZANE Z MAŁOLETNIM

Czynniki ryzyka	Opis
• przedwczesny poród, • poród bez pomocy medycznej, • niska waga urodzeniowa, • poród z ciąży bliźniaczej lub mnogiej, • krótkie przerwy pomiędzy kolejnymi porodami	Początek życia małego, okoliczności jego narodzin, takie jak: przedwczesny poród, poród bez pomocy medycznej, niska waga urodzeniowa, narodziny z ciąży mnogiej oraz krótka przerwa pomiędzy kolejnymi porodami, mogą być czynnikami ryzyka krzywdzenia. Wszystkie te sytuacje stanowią ogromne obciążenie psychiczne i fizyczne dla rodziców i wpływają na dalszy rozwój dziecka.
• długotrwały płacz	Nadmierna płaczliwość małego z kolei budzi bezradność, poczucie winy rodzica; stany te mogą zamienić się w złość, bezsilność, a w konsekwencji wywołać agresję wobec małego czy jego odrzucenie.
• wiek małego	Czynnikiem ryzyka krzywdzenia może być także określony wiek małego. W rozwoju małego występują tzw. okresy krytyczne, w których jest większe prawdopodobieństwo pojawienia się pewnych rodzajów krzywdzenia. Najmłodsze małe (do 3 r.ż.) są bardziej zależne od opiekunów i spędzają z nimi więcej czasu. Małe w tym wieku mają mniejszą zdolność dostosowania się do oczekiwań dorosłych, a także słabiej panują nad emocjami. To sprawia, że ryzyko doznawania przez nie krzywdy fizycznej i psychicznej jest większe. Badania wskazują także, że w okresie od osiągnięcia 8 r.ż. przez cały czas dojrzewania małe jest bardziej narażone na ryzyko wykorzystywania seksualnego.

• przewlekłe choroby, • niepełnosprawność intelektualna, • niepełnosprawność ruchowa	Okolicznością zwiększającą prawdopodobieństwo krzywdzenia jest niepełnosprawność intelektualna małoletniego, mocno powiązana z ryzykiem wystąpienia krzywdzenia fizycznego oraz wykorzystania seksualnego. Również przewlekłe choroby somatyczne oraz niepełnosprawność ruchowa skutkują dużą, a także trwałą zmianą życia dziecka powodując jego większą zależność od innych. Bez odpowiedniego wsparcia małoletni i jego rodzina są istotnie bardziej narażeni na wystąpienie trudnych sytuacji i frustracji. Mechanizmy te mogą prowadzić do krzywdzenia, mogącego przybrać formę jawnego odrzucenia małoletniego, biernego zaniedbywania lub nawet czynnych form przemocy, związanych z rozładowywaniem frustracji. W sytuacji niepełnosprawności lub choroby małoletniego może dojść również do przemocy psychicznej, która niekiedy wynika ze stawiania małoletniemu wymagań, jakim nie jest ono w stanie sprostać.
• choroby psychiczne	Kolejnym czynnikiem ryzyka są choroby psychiczne małoletniego. Wystąpienie u małoletniego zaburzeń psychicznych wiąże się z wysokim poziomem stresu i lęku w rodzinie. Łatwo wtedy o eskalację trudnych zachowań pozostałych domowników, np. agresji i przemocy – zarówno fizycznej, jak i słownej.

II. **CZYNNIKI RODZINNE**, (czyli cechy charakteryzujące funkcjonowanie rodziny oraz cechy poszczególnych jej członków).

Czynniki ryzyka	Opis
• Nieobecność rodziców.	Ryzyko wystąpienia krzywdzenia małoletniego wiąże się z jego opuszczeniem przez jedno lub oboje rodziców. Nieobecność rodziców – fizyczna bądź psychiczna – jest czynnikiem ryzyka krzywdzenia małoletnich, bez względu na ich wiek. Czynniki te zwiększa prawdopodobieństwo zaniedbania fizycznego i emocjonalnego. Konsekwencją tego jest szukanie przez małoletnich bliskości i akceptacji u osób obcych, które także mogą być potencjalnymi sprawcami krzywdzenia.
• autorytarny styl rodzicielstwa • doświadczanie przez rodzica przemocy w dzieciństwie, • kondycja psychiczna rodziców.	Prawdopodobieństwo wystąpienia przemocy wobec małoletniego związane jest także z tzw. autorytarnym stylem rodzicielstwa, który wynika m.in. z historii życia rodzica, cech jego osobowości oraz kondycji psychicznej. Doświadczenie przez rodzica przemocy w dzieciństwie lub bycie jej świadkiem oraz brak odczuwania bliskości z własnymi rodzicami znacząco zwiększają prawdopodobieństwo powielania podobnych zachowań wobec małoletnich i wejście w rolę sprawcy
• Uzależnienia, • inne zaburzenia psychiczne rodzica, • konflikty, • kryzysy	Uzależnienia i inne zaburzenia psychiczne rodzica są przyczyną większego ryzyka doświadczenia przez małoletnich krzywdzenia. Agresji lub innym formom krzywdzenia w rodzinie sprzyjają też konflikty i kryzysy.
• Samotne rodzicielstwo, • obecność niespokrewnionych osób dorosłych w rodzinie.	Do czynników ryzyka krzywdzenia zaliczane jest także samotne rodzicielstwo, będące dla wielu osób sporym wyzwaniem. Ograniczona ilość czasu, który rodzic może poświęcić małoletniemu, jest przyczyną trudności w budowaniu bliskiej relacji z małoletnim. Dodatkowo, niestabilna sytuacja rodzinna: brak wsparcia, obecność niespokrewnionych z małoletnim osób, mogą powodować ryzyko wystąpienia odrzucenia i agresji lub nieprawidłowych relacji.

• Rodzina zastępcza, • rodzina adopcyjna.	Istotnym czynnikiem ryzyka jest obecność małoletniego w nieprzygotowanej wychowawczo i merytorycznie rodzinie zastępczej czy adopcyjnej. Rodzice przyjmujący małoletni pod swoją opiekę bywają niegotowi do tego, aby radzić sobie z bardzo trudnymi emocjami skrzywdzonego wcześniej małoletniego. Odrzucenie, skrajna przemoc, których małoletni mogło doświadczyć, wpływają na jego zachowanie oraz funkcjonowanie całego systemu rodzinnego. Porzucone małoletni postrzegają siebie jako niegodne miłości, mało ważne i zasługujące na karę. Swoim zachowaniem często prowokują do odrzucenia czy ukarania, by utwierdzić się w przekonaniach. Kary reaktywują wcześniejsze traumy małoletniego i dezorganizują jego zachowanie, względem którego rodzice są bezradni.
---	---

CZYNNIKI ZWIĄZANE ZE ŚRODOWISKIEM SPOŁECZNYM

Czynniki ryzyka	Opis
• izolacja społeczna	Do tej grupy zalicza się głównie izolację społeczną, rozumianą jako ubogie kontakty małoletniego i jego rodziny z innymi osobami lub grupami oraz zamknięcie na relacje pozarodzinne. Sytuacja taka może sprzyjać rozwojowi przemocy, a także większej kontroli sprawcy nad swoimi ofiarami oraz ograniczać szanse na jej ujawnienie i udzielenie pomocy
• ubóstwo w najbliższym otoczeniu rodziny	Ryzyko wystąpienia krzywdzenia małoletni niosą też: ograniczenie możliwości zaspokajania potrzeb materialnych i zdrowotnych, złe warunki mieszkaniowe czyskrajne ubóstwo. Takim sytuacjom często towarzyszy stres rodziców, którzy muszą zapewnić przetrwanie sobie i małoletniemu.
• przemoc i patologia.	Czynniki ryzyka krzywdzenia małoletniego są także przemoc i patologia społeczna występujące w najbliższym środowisku zamieszkania.

3. Symptomy krzywdzenia małoletniego

Za symptomy krzywdzenia rozumie się takie wskaźniki (przede wszystkim stany, ale również sytuacje, wydarzenia, cechy podmiotowe małoletniego, innych osób lub środowiska), które identyfikuje się jako możliwe oznaki lub skutki krzywdzenia. Choć niektóre oznaki lub skutki mogą się wydawać jednoznacznym następstwem krzywdzenia, nie zawsze tak być musi. Pewnym jest, że poważne i silnie wskazujące na krzywdzenie symptomy powinny być niezwłocznie wyjaśniane (przede wszystkim co do kontekstu ich pojawienia się). Rozważenie możliwości krzywdzenia oznacza, że krzywdzenie stanowi jedno z możliwych wyjaśnień niepokojących. W takiej sytuacji konieczna jest dalsza ocena sytuacji – należy w miarę możliwości wykluczyć inne wyjaśnienia danego symptomu.

4. Symptomy krzywdzenia małoletnich można podzielić na kilka kategorii, np.:

- a) **„Symptomy fizyczne”**: ślady na ciele małoletniego, siniaki, otarcia, złamania, odparzenia, ślady duszenia.
 - b) **„Symptomy emocjonalne”**: trudności w rozumieniu i wyrażaniu emocji, nagła i silna ekspresja emocji, negatywny obraz siebie, silny strach, okazywanie agresji.
 - c) **„Symptomy poznawcze”**: spadek wyników w nauce, niewystępujące wcześniej problemy z koncentracją i pamięcią, trudności w rozwiązywaniu problemów.
 - d) **„Symptomy behawioralne”**: problemy z podporządkowaniem się regułom, wycofanie, nieufność, agresywne zachowania.
 - e) **„Objawy molestowania seksualnego”**: ból, zaburzenia układu pokarmowego i moczowego, reakcje psychiczne, wycofanie, poczucie wstydu.
4. Ważne jest, aby **nauczyciele byli wrażliwi na zmiany w zachowaniu uczniów**, obserwowali je uważnie i rejestrowali niepokojące ich symptomy mogące świadczyć o krzywdzeniu małoletnich. Przy opracowywaniu listy symptomów krzywdzenia warto korzystać ze źródeł zweryfikowanych – profesjonalnych, pochodzących od zaufanych instytucji i sprawdzonych.

Załącznik 11. Wniosek o wgląd w sytuację małoletniego

Wniosek o wgląd w sytuację małoletniego

Działając jako Dyrektor SP nr 74 w Poznaniu, na podstawie art. 572 kodeksu postępowania cywilnego oraz przyjętych w placówce Standardów Ochrony Małoletnich, wnoszę o wgląd w sytuację małoletniej/ego i wydanie odpowiednich zarządzeń opiekuńczych.

Uzasadnienie

(opis stanu faktycznego, zaobserwowane przez pracowników symptomy krzywdzenia małoletniego, dodatkowe czynniki ryzyka krzywdzenia małoletniego występujące w danej sytuacji)

.....
.....
.....
.....
.....

.....
(podpis Dyrektora SP 74)

Załącznik 12. Zawiadomienie o możliwości popełnienia przestępstwa

Zawiadomienie o możliwości popełnienia przestępstwa

Dyrektor Mateusz Zachciał
Szkoła Podstawowa nr 74
ul. Trybunalska 17/25
Poznań 60-325

.....
(Miejscowość, data)
Prokuratura Rejonowa w Poznaniu

Składam zawiadomienie podejrzenia popełnienia przestępstwa
.....(imię, nazwisko)

ur r. przez

.....
.....

Rodzice małoletniej/ego:

Imię i nazwisko matki:

Adres (kod pocztowy, miejscowość, ulica, numer domu/mieszkania):

.....
.....

Imię i nazwisko ojca:

Adres (kod pocztowy, miejscowość, ulica, numer domu/mieszkania):

.....
.....

Uzasadnienie

W dniu r. (stanowisko, imię nazwisko) zgłosiła
dyrekcji podejrzenie popełnienia przestępstwa wobec małoletniej/ego
..... (imię nazwisko).

W trakcie wykonywania przez psychologa szkolnego czynności służbowych – spotkania
z małoletnią (imię nazwisko) ujawnił/a
on/a.....
.....

.....
.....

Mając na uwadze powyższe informacje, a także dobro i bezpieczeństwo małoletniej/ego
wnoszę o wszczęcie postępowania wyjaśniającego w tej sprawie.

Osobę	zajmującą	się	sprawą	małoletniej
.....		(imię	nazwisko)	jest
.....	 (stanowisko, imię nazwisko)			

.....
(podpis Dyrektora SP 74)

Załącznik 13. Wzór niebieskiej karty

Załącznik 14. Harmonogram wdrażania SOM w SP 74

Standardy Ochrony Małoletnich

Planowane wdrażanie standardów dla nauczycieli i pracowników szkoły

Planowane działanie	Osoba odpowiedzialna	Termin
Weryfikacja prawna pracowników szkoły – rejestr przestępców seksualnych	Mateusz Zachciał	Wrzesień
Powołanie osób odpowiedzialnych za opracowanie Standardów Ochrony Małoletnich	Mateusz Zachciał	Wrzesień
Szkolenie dla nauczycieli – wprowadzenie do stosowania standardów (Rada Analityczna)	Monika Jarota	22.01.2024
Przygotowanie zbioru danych kontaktowych lokalnych instytucji i organizacji zajmującymi się interwencją i pomocą w sytuacji krzywdzenia oraz zapewnienie do nich dostępu wszystkim pracownikom	Alicja Mochocka	Styczeń
Umieszczenie na terenie szkoły stałych gazetek informacyjnych nt. możliwych form pomocy, w tym numerów telefonów zaufania	Alicja Mochocka	Styczeń
Umieszczenie informacji nt. wprowadzanych standardów na stronie internetowej szkoły	Jan Olebiński Marta Plucińska	Styczeń
Edukacja pracowników – Rozpoznawanie symptomów krzywdzenia dziecka – broszura NICE „Kiedy należy podejrzewać, że dziecko jest krzywdzone”	Alicja Mochocka	Luty
Przygotowanie materiałów edukacyjnych potrzeb dla pracowników	Zespół PPP	Luty – wrzesień
Przygotowanie materiałów edukacyjnych potrzebnych do prowadzenia zajęć tematycznych dla dzieci oraz materiałów dla rodziców	Zespół PPP	Luty – wrzesień
Stworzenie wstępnej wersji SOM	Monika Jarota Alicja Mochocka	Luty
Szkolenie dla personelu nie dydaktycznego – wprowadzenie do stosowania standardów		Luty
Przeprowadzenie zajęć edukacyjnych dla dzieci	Wychowawcy klas, zespół PPP oraz	Czerwiec - październik

	wychowawcy światlicy	
Szkolenie dla nauczycieli i pracowników niedydaktycznych – przedstawienie wstępnej wersji Standardów (Rada Pedagogiczna)	Monika Jarota Alicja Mochocka	08.04.2024
ROK SZKOLNY 2024/2025		
Szkolenie dla nauczycieli – Standardy Ochrony Małoletnich – przypomnienie zasad stosowania standardów w nowym roku szkolnym (Rada Pedagogiczna)	Zespół PPP	Sierpień
Opracowanie wersji skróconej SOM dla klas 1-4	Alicja Mochocka	Sierpień - wrzesień
Opracowanie wersji skróconej SOM dla klas 5-8	Kinga Niemczynowicz	Sierpień - wrzesień
Szkolenie dla personelu nie dydaktycznego – Standardy Ochrony Małoletnich – przypomnienie zasad stosowania standardów w nowym roku szkolnym	Zespół PPP	Wrzesień
Weryfikacja dostępności informacji na terenie szkoły (SOM, numery zaufania, dane nt. dostępności PPP) oraz na stronie internetowej	Zespół PPP	Wrzesień
Przeprowadzenie zajęć edukacyjnych dla dzieci	Wychowawcy klas, zespół PPP oraz wychowawcy światlicy	Wrzesień - październik

Załącznik 15. Karta informowania rodziców/opiekunów

KARTA INFORMOWANIA RODZICÓW/OPIEKUNÓW	
Imię i nazwisko małoletniego	
Dane opiekunów	1.
	2.
Informacja:	
Data:	Podpisy:
Informacja:	
Data:	Podpisy:
Informacja:	
Data:	Podpisy:
Informacja:	
Data:	Podpisy:

Źródła

Masłowska Paulina, Standardy Ochrony Małoletnich przed przemocą – nowe obowiązki dyrektorów szkół

FDDS, Podręcznik Standardy ochrony dzieci w żłobkach i placówkach oświatowych

Materiały szkoleniowe – Fundacja Dziecko w Centrum

Materiały szkoleniowe – ODN, Szkolenie dla liderów i koordynatorów SOM

Materiały udostępnione przez Rzecznikę Praw Uczniowskich Miasta Poznania

